

Handläggare
Sofie Östergren
Telefon: 08-50803428**Till**
Järva stadsdelsnämnd

Naturvårdsverkets föreskrifter om ersättning till kommuner för insamling av förpackningsavfall på populära platser

Sammanfattning

Enligt förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar ska kommuner, från och med den 1 januari 2026, tillhandahålla insamling av förpackningsavfall.

För samla in detta ska kommunerna enligt förordningen få ersättning. Naturvårdsverket har tagit fram ett förslag om ersättning enligt en beräkningsmodell. Beräkningsmodellen baseras på kostnader för inköp, installation, administration samt för rörliga kostnader för tömning och omlastning av avfall. Kommunerna ska även ersättas för informationsinsatser kopplat till införandet av insamling av förpackningsavfall. Rapportering till naturvårdsverket föreslås ske kvartalsvis

Förvaltningen anser att naturvårdsverket bör väga in faktorer som arbetsmiljö och tillgänglighet vid beräkningen av ersättningen samt att den administrativa belastningen av att rapportera in är hög. Förvaltningen föreslår att vissa ersättningar höjs och att vissa ersättningar omfördelas.

Bakgrund

Naturvårdsverket har skickat en remiss om föreskrifter om ersättning till kommuner för insamling av förpackningsavfall på populära platser.

Enligt förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar ska kommuner, från och med den 1 januari 2026, tillhandahålla insamling av förpackningsavfall (papper och kartong, plast, metall, färgat- och ofärgat glas) på populära platser såsom vissa torg och i vissa parker.

För att kommunen ska bli skyldiga att anordna samlingsplatser för förpackningsavfall ska platsen uppfylla samtliga kriterier:

1. Platsen är en park eller ett torg som är större än 2 000 kvadratmeter
2. Kommunen har ett renhållningsansvar på platsen enligt 2 § i lagen (1998:814) om gaturenhållning och skyltning.
3. Det uppkommer betydande mängder förpackningsavfall på platsen.

Det är upp till kommunerna att själva bedöma vad betydande mängder avfall är, men Naturvårdsverket har gett en rekommendation för betydande mängder är att platsen årligen ska generera omkring 150 kubikmeter restavfall.

Kommuner ska samla in förpackningsavfall av plast på andra populära platser när följande två kriterier är uppfyllda:

1. Kommunen har ett renhållningsansvar på platsen enligt 2 § i lagen (1998:814) om gaturenhållning och skyltning.
2. Det uppkommer betydande mängder plastavfall på platsen.

Det är upp till kommunerna att själva bedöma vad betydande mängder plastavfall är, men Naturvårdsverket har gett en rekommendation för betydande mängder innebärandes att platsen årligen ska generera omkring 18 kubikmeter restavfall.

Naturvårdsverket ska enligt 9 kap. 3§ förordning (2022:1274) besluta om kommunernas ersättning och har bemyndigande att meddela föreskrifter om ersättning till kommunerna.

Naturvårdsverket har i remissförslaget tagit fram en modell som ska beräkna ersättningen till kommunerna.

Förslag från Naturvårdsverket

Naturvårdsverket föreslår att ersättningen ska baseras på tre identifierade huvudaktiviteter etablering, insamling och omlastning av avfall. Utöver det så tillkommer en ersättning för informationspridning som inte inkluderas i beräkningsmodellen.

Naturvårdsverket kommer att ersätta fasta och rörliga kostnader kopplat till införandet och insamlandet av källsorteringen.

Installation av insamlingsplatser föreslås ha en fast ersättning. En insamlingsplats har 5 st. fraktioner i kärl. Den fasta ersättningen baseras på inköp av kärl, kostnad för installation av kärlden samt administrativa kostnader.

Naturvårdsverket förslår att den sammanslagna totalkostnaden för inköp, installation och administrativa kostnader ska, istället för att betalas ut som en engångssumma, betalas ut årligen över en period på 10 år.

Årliga ersättningar per kärl förslås enligt följande:

- Basnivå: 1 142 kr/år (1002 kr i inköp + 120 kr i installation + 20 kr i administrativa kostnader)
- Mellannivå: 2 144 kr/år (2004 kr i inköp + 120 kr i installation + 20 kr i administrativa kostnader)
- Högre nivå: 3 480 kr/år (3340 kr i inköp + 120 kr i installation + 20 kr i administrativa kostnader)

Kostnaden för insamling av avfall föreslås ha en rörlig ersättning. Naturvårdsverket föreslår att den rörliga ersättningen per tömning att alla fraktioner ersätts med samma belopp på de olika nivåerna. Basnivå ersätts med 35 kr per tömning, mellannivå ersätts med 65 kr per tömning och stor ersätts med 550 kr per tömning.

Ersättningen för kostnader för omlastning förslås ha en rörlig ersättning. Naturvårdsverket menar att det är en svårbedömd kostnad då det i dagsläget inte finns uppgifter på kostnader kopplade till detta. Naturvårdsverket rekommenderar en procentsats av den totala ersättningen för tomning av kärnen. Naturvårdsverkets förslag för ersättning är 10% av den totala ersättningen.

Ersättning för insamling av plast på andra populära ytor ersätts enligt samma principer som för källsorteringsavfall.

Naturvårdsverket föreslår maxgränser för antal tömningar per storlek på kärl som kommunerna kan rapportera in för att förhindra att kommunerna rapporterar in fler tömningar än vad som är rimligt.

Naturvårdsverket kommer att ersätta kommunerna för att de ska tillhandahålla information till permanentboende invånare. Naturvårdsverkets förslag på ersättning är 5 kr per invånare.

Sammanfattningsvis går Naturvårdsverkets förslag för föreskrifter av ersättning till kommuner ut på en mer avancerad beräkningsmodell där som syftar till att kommunerna ska rapportera in det faktiska resultatet istället för en schabloniserad ersättningsmodell. Kommunerna kommer att rapportera in uppgifterna i Naturvårdsverkets E-tjänst.

behov av att utvärdera modellen utifrån de underlag som då samlats och se över om det går att göra en förenklad modell som underlättar kommunernas administrativa arbete med rapporteringen.

Ärendets beredning

Ärendet bereds inom avdelningen för administration och stadsmiljö.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att rapporteringen som sker kvartalsvis skulle generera en stor administrativ belastning för kommunerna och särskilt för Stockholm stad som har många markförvaltande enheter och kontor. Därför föreslår förvaltningen att rapporteringen istället ska ske tertialvis. Förvaltningen föreslår också att administrativa kostnader kopplat till insamling administration av avfallet bör speglas i den rörliga ersättningen vilket saknas i förslaget.

Förvaltningen anser att beloppet för de olika nivåerna på kärnen är för låga. Det sker mycket slitage på utrustningar i utemiljö och för att den beräknade livslängden på 10 år ska kunna hållas behöver kvalitén vara hög på kärnen. Förvaltningen föreslår att ersättningen för inköp på basnivå höjs till 15 000 kr istället för det enligt 2.1.1.1 föreslagna siffran 9 000 kr.

Förvaltningen anser även att kostnaden för installationerna av insamlingsplats enligt 2.1.1.1 inte kan vara samma för de olika nivåerna utan att beloppet bör höjas utifrån de olika nivåerna. Förvaltningen anser även att tillgänglighetsaspekten inte behandlas i remissförslaget och för att säkerställa en god tillgänglighet kan det även krävas behov av att anpassa anslutande marktytor, vilket kan påverka kostnaden för installationen av kärnen.

Gällande administrativa kostnader anser förvaltningen att ersättningen är låg då det exempelvis kan förekomma eventuella bygglov i administrativa kostnaderna, vilken är en tidsomfattande process.

Förvaltningen önskar få en exempelberäkning av ersättning per år och kärn för inköp – se tabell 1 under punkt 2.1.1.4 – motsvarande de beräkningar som redovisats för installation och administration

Förvaltningen anser att den rörliga kostnaden för insamling av avfall enligt punkt 2.1.2 är för låg och att man inte tagit hänsyn till hantering av felsorterat avfall när man kommit fram till beloppet. Förvaltningen ser utifrån egen erfarenhet med försök av källsortering i parker att mycket avfall är felsorterat. För att kunna hålla en acceptabel renlighetsgrad kommer det behöva mer

handpåläggning av avfallet innan det kommer till omlastningsplatserna jämfört med hanteringen av vanligt restavfall.

Förvaltningen önskar att Naturvårdsverket även väger in arbetsmiljön som en faktor vid tömning av avfall, däribland är vikten på avfallet en faktor för arbetsmiljön. Exempelvis är glas en tyngre fraktion att tömma än papp och innebär en högre arbetsmiljörisk kopplat till personalen som tömmer. För att säkerställa en god arbetsmiljö krävs det fler personer som hjälps åt med tömningen av tyngre fraktioner vilket kräver mer resurser för avfallshämtningen. Att ersättningen för samtliga fraktioner ska vara samma anser förvaltningen därför vara orimligt och föreslår att ett högre belopp bör utgå för glas. Förslaget gäller framför allt kärl på basnivå, alltså de som inte kräver kranlyft eller andra maskiner att tömma. Där renhållning utförs i egen regi kommer eventuellt alternativa fordon behöva köpas in för att säkerställa en god arbetsmiljö.

Förvaltningen vill belysa att användningen av en procentats för omlastningen kan medföra att det kan skilja mycket mellan olika kommuners ersättning. Till exempel behöver en kommun som endast har en insamlingsstation fortfarande behöva ordna med omlastningsplats som innebär en hög grundkostnad som inte täcks av den procentsatsen som angivits medan en kommun med fler insamlingsplatser kan göra samordningsvinster.

Utifrån vetskapen om att mycket felsortering sker i befintliga källsorteringskärl på parkmark kommer informationsinsatser vara avgörande för att förbättra utfallet i kommande insamlingsstationer. Förvaltningen anser därför att 5 kr per permanentboende invånare är för lågt för att bekosta nödvändiga informationsinsatser. Förvaltningen tror att vissa informationsinsatser behöver specialanpassas för att nå fram till målgruppen.

Slutligen anser förvaltningen att det är bra att modellen kommer utvärderas efter ett par års utvärdering för att underlätta för administrationen vilket är särskilt påtagligt för större kommuner med flera insamlingsstationer.

Jonas Eliasson
Tf. stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jonas Eliasson, Stadsdelsdirektör	2025-08-07